



Tractatus De Censuris Romano Pontifici Reservatis

Ugolinus, Bartholomaeus

Venetijs, 1609

De excommunicatione lata contra offendentes eos, qui ad Sedem Apostolicam eunt, ab eave recedunt. Nec non in vsurpantes iurisdictionem in eosde[m], dum in Curia morantur. Cap. IX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61365)

qui defendunt impediētes, ne prædicta ad vsum Romanæ Curie necessaria ferantur. Et quoniam longiori tractatione pars hæc opus non habet, ob eam rem paucis eâ absoluamus.

1 In excommunicationem hanc igitur incidit, ꝑ qui prædictos impediētes defendit, quæ excommunicatio afficit, vel per se, vel per alios quis defendat, vt dicitur in Bulla. Quare qui tribuit ei homines, quo itinera ipsis obsideant, & expolient prædicta deferentes, in excommunicationem hanc incidet. Excipio tamen vbi de iure eos defenderet, vt pote in casibus, in quibus prædictos defendere licet.

2 Atqui ꝑ an aliam pœnam patiantur, qui eos impediunt? Plane sic, nam Gregorius XIII. alias pœnas his inuexit in Bulla incip. Inter Multiplices nobis. lata anno 1587. die septima Maij. Pontif. sui anno sexto. Sed de excommunicatione hac satis, ad Caput Notum descendamus.

De excommunicatione lata contra offendentes eos, qui ad Sedem Apostolicam eunt, ab eare recedunt. Nec non in vsurpantes iurisdictionem in eisdem, dum in Curia morantur.

Cap. IX.

Item excommunicamus, & anathematizamus om-

nes illos, qui ad Sedem Apostolicam venientes, & recedentes ab eadem sua, vel aliorum opera interficiunt, mutilant, spoliant, capiunt, detinent. Necnon illos omnes, qui iurisdictionem ordinariam, vel delegatam a nobis, vel nostris iudicibus non habentes illam sibi temere vindicantes similia contra morantes in eadem Curia audent perpetrare.

S V M M A.

- 1 Sedes Apostolica quid sit.
- 2 Sedem Apostolicam adire, ab eare recedere quisnam dicatur.

CApit hoc diuiditur in duas primarias partes, quarum secunda incipit ibi. Nec non illos. In prima excommunicatio fertur ob quinque causas, de quibus singulis figillatim agendum est. Sed quoniam excommunicatio hæc in eos fertur, qui vno ex quinque modis, seu causis ad Sedem Apostolicam venientes, & recedentes ob-

fen-

ferunt, ob eam rem duo præmit-
tenda sunt, quo rem hanc diluci-
diorem habeamus. Primum quid
sit Sedes Apostolica, & ubi esse di-
catur. Alterum quisnam dicatur
ad Sedem Apostolicam venire, &
ab ea recedere.

1 Quoad primum igitur, quoniam
Sedes Apostolica idem est,
quod Romana Curia, & ubi est
Curia Romana, ibi Sedes Aposto-
lica est, siue Romæ, siue alibi sit,
vt dixit Tolet. in Bulla Cœnæ Do-
mini, excommunicatio. 7. num. 2.
ob eam rem, quoniam in superio-
ri capite quid esset Romana Cu-
ria declarauimus, quæ huc perti-
nent illinc sumemus.

2 Quoad secundum, scilicet quis-
nam dicatur ad apostolicam se-
dem venire, vel ab ea recedere, cõ-
cludendum est breuiter eum ad
Apostolicam Sedem dici venire,
qui aut ratione ordinis, aut ratio-
ne iurisdictionis aliquid gerere
apud Sedem Apostolicam, vel ab
ea impetrare vult. Ratione ordi-
nis, vt pote vel vt consecratio ali-
qua fiat, vel ordinis collatio, & id
generis. Ratione vero iurisdictionis,
vt pote vel vt appellationem
prosequatur, vel iudicem impe-
tret, vel vt beneficium aliquod si-
bi conferatur, pensionem ve con-
sequatur, vel secum in voto casti-
tatis, religionisve dispensetur, in-
dulgencia tribuatur, & alia huius
modi, vt enim prædicta ordinis,
ita hæc iurisdictionis Ecclesiasti-
cæ sunt, vt sensit Gloss. communi-

ter recept. in cap. transmissam. de
elect. Et quoniam Romanus Pon-
tif. non solum iurisdictionem Ec-
clesiasticam habet in vtroque fo-
ro, verum etiam & secularem in
statu Ecclesie, ob eam rem & qui,
vt consequatur officium aliquod
vel magistratum, vel gratiam ali-
quam, ad Sedem Apostolicam
proficiscitur, vel vt præstet, quod
debet sedi Apostolicæ ob quam-
cunque causam, vt pote vel vt præ-
stet canonem pro feudo aliquo,
quod facit Hispaniarum Rex sin-
gulis annis, hi omnes ad Sedem
Apostolicam venire dicuntur, si-
cut etiam, qui venit, vt obedi-
entiam præstet Romano Ponti. & vt
agnoscat illum tanquam Caput
totius Ecclesiæ. Id quod me præ-
sente factum est a Rege Poloniæ
per suum nuncium, atque sic sen-
sit Tolet. in Bulla Cœnæ Domini
Excommunicatio. 7. num. 2. nam
ait, venientes ad Sedem Apostoli-
cam eos intelligi, qui ratione Sum-
mi Pontificis veniunt, & non qui
ratione stationis, vel indulgentia-
rum, & cæt. sed habentes negotiū,
præensionem, gratiam, vel quid
aliud, mediante, vel interue-
niente Papa, siue sit Romæ, si-
ue alibi. Hæc Tolet. His sic præmis-
sis iam regulam de more ponam-
mus.

S V M M A.

1 Interficietes eos, qui ad Sedem Apo-
stolicam veniunt, in excommunica-
tione

tionem incidunt, quæ excommunicatio, quousque pateat, declaratur.

- 2 Interficiens iudæos, aliosve a christiana religione remotos euntes ad Sedem Apostolicam in excommunicationem incidit.
- 3 Interficiens clericum euntem ad Sedem Apostolicam in duas excommunicationes incidit.
- 4 Interficiens euntem ad Sedem Apostolicam quædo in excommunicationem incidat.

S Præmissis iam dictis, videamus quinam in excommunicationem hanc incidant.

In excommunicationem hanc igitur incidunt, qui interficiunt eos, qui ad Sedem Apostolicam veniunt, quæ excommunicatio multis modis amplificatur.

Nam primo afficit uniuersos, qui tales interficiunt ob ditionem illam Omnes, quæ neminem excludit, argument. h. Iulianus. ff. de leg. 3. & cap. si Romanorum. disti. 19. Quare vel laicus, vel clericus sit, vel priuata persona, vel publica, vel seruus, vel liber, vel vir, vel mulier, Bullam in hoc offendens in excommunicationem hanc incidit.

Item excommunicatio hæc afficit vel quis per se, vel alterius opera quem interficiat, vt habetur in hoc Capite, ibi sua, vel aliorum

opera. Qui ergo vel mandat, vel iubet, vt venientes ad Sedem Apostolicam quis interficiat, & mandans, iubens, consulensve in excommunicationem incidit, & qui mandatum, iussum, consiliumve exequitur.

Tertio excommunicatio hæc afficit interficientes, quoscunq; sint, quos interficiunt, nam Bulla excommunicat, qui interficiunt venientes ad Sedem Apostolicam, & sic non distinguit quinam sint, ergo nec nos distinguere debemus, argu. l. de pretio. ff. de publ. in rem act. Item indefinite loquitur, at in definita vniuersalis vim habet, argu. l. si pluribus, & ibi Barto. ff. de le. 2. Quare, vel interficiant personas priuatas, vel publicas, vel clericos, vel laicos, vel nomine suo, alienove euntes, vt aduocatos, procuratores, sollicitatores, in excommunicationem hanc incidet.

Item non solum si christianos interficiant, pœnam hanc subeunt, verum etiam & si iudæos, aliosve a christiana religione remotos, vel hæreticos, vel excommunicatos, vel interdictos, vel suspensos, quandoquidem in Apostolicæ Sedis tutela recipiuntur, nemini. n. ad se venienti finem claudit. arg. c. super his. de hæ. lib. 6. sic enim & a familia publica capti interfici a nemine possunt, vt DD. communiter concludunt. Tertio, vel sint hostes eorum a quibus interficiuntur. Postremo, vel seruos prædictorum interficiant, nam, vbi

privilegium alicui conceditur, & suis seruis, & familiae suae concessum intelligitur, sine quibus concessio privilegio commodè, & pro honoris sui dignitate, vti non potest, vt habetur in capitul. licet. §. cum conceditur. de privileg. libr. 16. & argumen. capit. præterea. de off. deleg. in antiq. & l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. Quare Nuncius Regis Poloniae, qui ad præstandam obedientiam Romano Pontif. Romam venit, privilegium hoc habebat, & quoniam pro regis sui dignitate multos secum duxit, & familiam multam, ob eam rem omnes de sua familia, cuiuscunque generis, ac dignitatis essent, vel coqui, vel qui equos alunt, privilegium hoc habebant. Ex quibus iam patet interficientem alium a clerico, esto etiam christianus non sit, in excommunicationem incidere, si interficiatur qui ad Sedem Apostolicam venit. At quid si quis interficiat clericum eodem euntem, an in excommunicationes duas incidet? in alteram, quia clericus est ob capitul. si quis sua dente diabolo. 17. quaestio. 4. in alteram, quia ad Sedem Apostolicam vadit? Plane ego censeo in duas excommunicationes hunc incidere, vt in simili asseruimus in Tractatu nostro de Censuris Tab. 1. capitul. 16. §. 3. numero 4. quoscunque igitur ad Apostolicam Sedem euntes. quis interficiat, in excommunicationem hæc incidet.

Quarto excommunicatio hæc afficit interficientem euntem ad Sedem Apostolicam, statim atque domo egressus est, & iter suscepit. argum. capitul. dilecti filii, 2. de appell. etenim statim atque quis iter arripuit ad Sedem Apostolicam, venire ad eam dicitur, vt per se patet, ergo qui eum interficit, in excommunicationem hæc incidit, vt habetur in hoc Capite in principio.

Quinto excommunicatio hæc afficit pro quacunque causa ad Apostolicam Sedem euntem quis interficiat, vel igitur eat, vt gratiam consequatur, vt pote beneficium, pensionem, indulgentiam, dispensationem aliquam, & id generis, vel magistratum, vel vt canonem pro feudo soluat, vel obedientiam præstet, vel causam agat apud quemcunque Iudicem Sedis Apostolicæ, & id generis, hunc interficiens in penam hanc incidet, quandoquidem hunc ad Apostolicam Sedem ire antea probauimus. ^{sup. eam Q. multi}
Sexto excommunicatio hæc afficit, quacunque ratione quis hos interficiat, vel ferro, vel veneno, vel alijs insidijs, vt pote diruendo pontem, per quem sunt transiituri, vt transeuntes super illum statim cadant, vel fame, multis enim modis inferri mors potest, vt per se patet, & vt habetur in l. vnic. C. de emendat. seruor. idque merito, etenim Bulla effectum prohibere, non modum considerare voluit,

Init, ac propterea quacunque ratione id fiat, nihil interest. argument. capitul. cum quid vna via iunct. Gloss. de regul. iur. libro sexto.

Septimo excommunicatio hæc afficit, vbiunque Sedes Apostolica sit, nam simpliciter punit Bulla, qui interficit euntem ad Sedem Apostolicam, nec distinguit, vbi sit, ergo nec nos distinguere debemus. argumen. l. de pretio. ff. de publ. in rem act. Vel igitur Romæ, vel alibi, vt modo Ferrariæ, sit, ad eam euntem interficiens, in excommunicationem incidet. Verum, quid si quis existimans Romæ esse Sedem Apostolicam, cum alibi sit, Romam eat, an, qui tunc Romam euntem interficit, excommunicatione obligabitur? Ego censeo & hunc ea pœna obligari, nam, esto erret, ad Sedem Apostolicam tamen eundi propositum habet, atque it. Hi omnes ergo excommunicatione hac obuoluentur.

Octauo afficit excommunicatio hæc interficientem, esto interficiat non ob Romanæ curiæ odiū; sed ob aliam causam, vt pote, vel ob inimicitias, vel vt pecuniis spoliatur, atque sic sensit quoque Martinus Alf. de Viu. in Candelabro in explanatione Bullæ Cœnæ Domini. cas. numero 8. Idque merito, nam solum Bulla inspicit interficientem eum, qui ad Apostolicam Sedem vadit, & ob id non curat, quamobrem interficiat, si-

cut etiam Ecclesia excommunicat iniicientem manus violentas in Ecclesiasticam personam. in c. si quis suadente diabolo. r. 7. qu. 4. ob quamcūque causam iniiciat, sed iam, qui pœnā hanc euadunt, explicemus.

Primum igitur in excommunicationem hanc non incidit, qui tales euntes, interficiendo mortiferè non peccat, nam in excommunicationem maiorem, quis non incidit, vbi mortifere non peccatur. argumen. capitul. uullus, & c. nemo Episcoporum. r. 1. quæst. 3. Quare, si iudex aliquem interficiendum curauit, qui ad Sedem Apostolicam ibat pro impetrando beneficio, propterea quod in suo territorio iniuriā aliquam, & delictum graue fecit, in pœnam hanc non incidet, non enim verisimile est Bullam velle excommunicare iustè quem punientem, argum. c. erit autem lex. dist. 4. & c. 2. in fin. de ijs, quæ fiunt a maior. part. capit. & l. sancimus. C. de pœ. & l. meminerint. C. vnde vi, alioquin delinquendi ansa daretur, quod absurdum est, & ob id non dicendum. argu. l. nam absurdū. ff. de bon. libert. atque sic dixit Rebuff. in Prax. benef. in expositione Bullæ Cœnæ Domini. artic. 7. in verb. Recedentes, idem dixit quoque Martinus Alfons. de Viuald. in Candelabro, in explanatione Bullæ Cœnæ Domini. cas. numero 8. nam, vt ipse ait, non tunc punitur, vt Romipeta,

sed. vt offendēs. Si itidem iens ad Sedem Apostolicam quem offendat, & offensus ratione alia se defendere non potens ipsam interficiat, excommunicationem hanc euitabit, argum. capit. dilecto. de sent. excommu. lib. 6. & Clem. 1. de homicid. & l. vt vim. ff. de iustit. & iur. atque sic Viuald. ibid. sensit. Non denique si casu, & sine culpa eum interficiat. Quid enim si furiosus factus ad Sedem Apostolicam eūtem obuiam factum interficiat? Planè penam hanc effugiet. arg. cit. Clem. 1. de homicid. & ca. Apostolica. de cle. excomm. min. etenim afflictio afflictio addenda non est, arg. l. diuus. ff. de off. præsidis.

Secundo loco in excommunicationem hanc non incidit, qui interficit euntem ad Sedem Apostolicam id probabiliter ignorans, tum quod qui clericum ignorans percutit, in excommunicationem non incidit, vt habetur in capitu. si vero aliquis, & ibi communiter not. de senten. excommu. & facit Clemens. 1. in verb. Scienter, & ibi not. Zabar. nu. 3. versic. Sexto not. de pœn. tum quod, qui furatur in loco, ignorans extare ibi statutum excommunicans furantem, excommunicationem illam euitat, vt habetur in capitu. fin. de constit. lib. 6. Neque igitur hic in excommunicationem hanc incidet, quamuis alias puniatur.

Tertio in excommunicationem non incidit, qui interficit eum, qui

eo vadit, vbi est Apostolica sedes sed non eo animo, quo aliquid eū ipsa agat, nam Bulla solum eos excommunicat, qui venientem ad Sedem Apostolicam interficiunt, & sic eum, qui aliquid a Sede Apostolica vult, ergo secus si alios, inclusio enim vnus alterius exclusio est. argum. capituli nonne, de præsumpt. & l. cum prætor. ff. de iudic. & limitata causa limitatam producit effectam. argum. l. in agis. ff. de acquir. rer. domin. Quare qui eo vadunt, vel ad vineas fo diendas, vel ad agros, hortos, fundos que colendos, vel ad alicui inseruiendum, vel ad aedificia construenda, vel ad operam litteris dandā, vel animi causa, hos interficiens, vi capituli huius Bullæ in excommunicationem hanc non incidet, atque sic sensit Caiet. in Summ. in verb. Excommunicatio. capit. 14. versiculi. Sed hic sunt aduertenda multa, ibi. Ac per hoc oportet, & Nauarr. in Man. cap. 27. numero 65. versicu. Secunda. Sed de eunte ad Sedem Apostolicam satis, ad recedentem ab ea veniamus, & de ipso etiam regulam ponamus

S V M M A.

Interficiens recedentem a Sede Apostolica in excommunicationem incidit, quæ excommunicatio, quousque pateat, declaratur, ubi et quousque privilegium hoc duret, et vagabundo quandiu prosit, explicatur.

S. Quan

II.

S. Quando in excommunicationem incidant, qui offendunt euntem ad Sedem Apostolicam vidimus, iam qui eadē obligantur offendentes eos, qui ab ea recedunt, videamus. ¶ In excommunicationem hanc igitur incidit, qui a Sede Apostolica recedentem interficit, vt habetur in initio huius Capituli, ibi. Et recedentes, idque merito, nam & securitate publica de ueniendo ad aliquem locum data, quæ vulgo dicitur Saluo condoto, & de recedendo data esse intelligitur, vt id pluribus probauit Felin. in capit. fin. numer. 1. cum multis sequ. de tregu. & pac. & Rebuff. in Prax. benefic. in expositione Bullæ Cenzæ Domini. articul. 7. in verb. Recedentes; etenim priuilegium datū ad eundum, & ad morandum, & ad recedendum datum censetur. argumen. capi. quia diuersitatem. in si. de concess. præben. & ibi no. Abb. nu. 6. Et hæc excommunicatio afficit in quacunque itineris parte. quis talem interficiat, quousque domum redierit, nam sicut quis priuilegium hoc habet eundo ad Sedem Apostolicā, statim atque domo egressus est, quousque ad Sedem Apostolicam peruenerit, ita & e contrario domum rediens priuilegium hoc habebit, quousque domum redierit, vt quod operatur propositū in pro-

posito, operetur oppositum in opposito, argument. l. si. §. si. de fund. instruct. sic enim & de securitate data dicitur. At quid de vagabundo, qui ad Sedem Apostolicam pro habenda licentia aliqua seu priuilegio venit, quando & recedens, & veniens priuilegium hoc habebit? Plane in veniendo, statim atque hoc animo concepit, & ob id iter aggressus est, nam ibi domicilium habere intelligitur, vnde recedit, quamobrem etiam fit, ut si Paschatis tempore illic esset, ibi Eucharistiam sumere deberet, vt DD. concludunt, & de delictis etiam conueniretur, vnde illud, vbi te inuenio, ibi te iudico, vt dixit Gloss. in l. 1. in verb. Reperiuntur. C. vbi de crim. agi oportet. In recedendo autem statim atque ab Apostolica sede discessit, illud amittit, quoniam ex quo uagatur, & domicilium nunquam constitutum habet, sed totus terrarum orbis patria ipsi & domiciliū est, ob eam rem statim ad suum domicilium peruensse existimatur, alioquin priuilegiū hoc semper haberet, ex quo nunquam ad patriam, ac domicilium quod nō habet, perueniret, quod est absurdum.

Item afficit excommunicatio hæc, uel infecta re ab Apostolica sede discesserit, nam Bulla non distinguit, ergo nec nos distinguere debemus. argumen. l. de pretio. ff. de publi. in rem act. Verum quid de eo, qui iter ad Apostolicam

Sedem cœpit, & antequam ad Apostolicam Sedem peruenit, itineris eius pœnituit, cœptumque iter nõ perfecit, an qui domum ipsum redeuntem interficit, in excommunicationem hanc incidet? Ego censeo hunc in excommunicationem non incidere, nam re uera ab ipsa non recessit, quod requirit Bulla, dum inquit. Et recedentes ab eadem, secus autem si ob morbum, vel aliquam iustam causam iter non perfecit, nam ex verisimili, & probabili mente auctoris Bullæ priuilegio frui existimandũ hunc censeo.

Postremo afficit excommunicatione hæc in omnibus casibus, quibus superior. Item omnes etiam exceptiones prædictas in eadem regula patitur. Sed de regula hæc satis, ad aliam veniamus.

Verf. Mutilant.

S. V. M. M. A.

- 1 Mutilare quid sit.
- 2 Mutilantes eos, qui ad Apostolicam Sedem eunt, in excommunicationem incidunt, quæ excommunicatio, quousque pateat, declaratur.
- 3 Membri partem abscindens, an mutilare hic dicatur, & in excommunicationem incidat, si eunti ad Sedem Apostolicam abscindat membri partem.
- 4 Dentem euellens eunti, ad Sedem A-

postolicam, an in excommunicationem incidat.

- 5 Verberans euntem ad Sedem Apostolicam, an in excommunicationem incidat.

Hæc secunda causa habetur, quamobrem in excommunicationem hanc quis incidit, quæ est, vbi quis euntes ad Apostolicam Sedem, ab eademve recedentes mutilat, quam rem vt dilucidorem habeamus, præmittendum est, quid sit mutilare.

- 1 Mutilare igitur † nihil aliud est, quam membrum aliquod corporis abscindere, vt probatur in Clemen. 1. de homici. & apertius in cap. pen. de corpo. vit. ibi, Manu altera mutilatus. Quibus verbis significatur eum abscissam manum habere, & sic mutilum eum dici, qui abscissum membrum aliquod habet, atq; sic sensu Maiol. in Tractatu suo de irregular. cap. 14. num. 1. & Nauarr. in Man. cap. 27. nu. 206. & num. 208. Hoc præmissis, iam regulam de more ponamus.

- 2 In excommunicationem hanc igitur incidunt, † qui mutilant, seu abscindunt membrum aliquod ijs, qui ad Apostolicam Sedem eunt, vt habetur in versicu. proposito.

Quæ excommunicatio afficit in omnibus casibus, quos in superioribus regulis posuimus, & ob id vel per se, vel per alios quis id fa.

faciat, in excommunicationem hanc incidet. Siue ergo quis oculum eruat, siue manum, brachiū, ve abscindat, excommunicatione hac obligabitur.

3 At quid si quis non membrum aliquod abscindat, sed membri partem, an in excommunicatione hanc incidet? Itē quid de eo, qui hos verberat, vulneratve tantum? Quid de euellente, seu proijciente ipsis dentem?

Quoad primam quæstionem videbatur dicendum hunc in excommunicationem hanc non incidere, ex quo mutilare membrum abscindere significat. Cōtrariam opinionem tamen veriore censeo. Primum, quoniam mutilare significat abscindere. argum. cit. c. pen. de corp. vit. iunct. cap. si quis absciderit. distin. 55. at, qui partem abscindit, abscindere sine dubio dicitur, atque sic sensisse videtur Zab. in Clemen. 1. num. 11. q. 10. ibi. Decimo quarto an ex qualibet mutilatione. Postremo facit cap. qui partem. distin. ead. 55. vbi qui partem cuiuslibet digiti sibi abscindit, irregularis efficitur, vt ibi habetur, & tamē, ob abscissionem partis alicuius corporis, non redditur quis irregularis, nisi pars illa corporis membrum sit, vt DD. communiter inquirunt. Nec obstat ratio in initio proposita, quandoquidem non excludit ipsum totum suas partes. arg. cap. plus semper. de reg. iur. lib. 6. & capi. in toto eodem. & qui par-

tem membri ergo abscindet, in excommunicationem hanc incidet. Excipio tamen, vbi quis aliquid membro abscinderet, quam obrem membrum diminutum non redderetur, exempli gratia, si ex manu pars aliqua carnis abscindatur, & de quæstione hac satis. Ex qua declarantur verba proposita, scilicet prædictos mutilatem in excommunicationem hanc non solum incidere, vbi membrum integrum abscindit, verumetiam & vbi partem membri. Iam igitur quæstionem aliam aggrediamur. Et primo tertiam.

4 An igitur si dentem his euellēs in excommunicationem hanc incidet, si hoc faciat illum percutiēdo? Ego censeo hunc in excommunicationem incidere. Et hoc ob eam potissimum rationē, quoniam dentes proptium officium habent, nam vocis organa sunt, robustum fulcrum linguæ exhibētes, simulque alimēti ministri, partim ipsum secantes, partim contentes, vt inquit Basil. in homi. 3. in fine, quem refert Maiol. in eod. Tractat. de irregularit. capitu. 24. Nec repugnat, quatenus Inno. inquit ca. significauit. de corp. vit. dentes inter membra non numerari, nam prætor respōsionem quam dedit Maiol. in eodem cap. Ego dictum Innoc. locum habere dico in irregularitate, nam quod dentes, si deficient, non impediūt, neque etiam dedecori sunt ad diuina faciēda, ob eam rem inter

membra dentes non numerari, scilicet, quae irregularem reddunt, Innocentius existimauit, etenim verba secundum subiectam materiam intelligenda sunt. argumen. l. si vno. ff. loca. & l. plenum. §. equitij. ff. de usu & habit. at in eo cap. significauit, & in toto eod. titu. de impedimentis, quae irregularem reddunt, agitur, iure igitur dictum Innocentius in hanc sententiam accipiendum est, & de quaestione hac etiam satis. Ex qua habetur ampliatio alia ad propositam regulam, ut scilicet in excommunicationem hanc incidat etiam, qui vi, ac dolo dentem euulserit.

- 5 Postrema quaestio haec est, quid de verberante praedictos, an & hic excommunicatione hac obuoluetur? sicut etiam vulnerans? Ego breuiter concludo neutrum horum in excommunicationem hanc incidere. Primo, quia nulla verba huius Capituli illis conueniunt, aliud enim est interficere, mutilare, spoliare, & vulnerare, quae in ipso desiderantur, ex quo igitur verba dispositionis huius non conueniunt, nec dispositio. argumen. l. 4. §. toties. ff. de damn. infect. etenim ex diuersis non fit illatio. arg. l. Papinianus exuli. ff. de min. Praeterea quoniam, ubi canones volunt & verberantem comprehendere, id exprimunt, ut habetur in Clemen. 1. de homicid. ibi. Percusserit, quod significat idem, quod verberauerit, quod etiam facit Bulla haec in Cap. decimo, & in

Cap. vndecimo: ergo, ex quo hic non dixit, nec nos dicere debemus. argument. l. de pretio. ff. de publ. in rem act. Postremo facit, quoniam sumus in poenis, ergo strictior interpretatio facienda est. argumen. cap. in poenis, & cap. odia. de reg. iur. lib. 6. & l. interpretatione. ff. de poen. Concludo igitur nec verberantem, nec vulnerantem in poenam hanc incidere. Ex qua conclusione exceptionem habemus ad regulam propositam, alias vero exceptiones colligere possumus ex propositis regulis antea. Et haec, quae diximus de mutilante euntes ad Sedem Apostolicam, dicta esse intelligimus & de mutilante recedentes ab eadem. Sed iam ad reliqua transeamus.

Verf. Spoliant.

S V M M A.

- 1 Spoliare proprie quid sit.
- 2 Spoliare quot modis contingat.
- 3 Spolians hic quando in excommunicationem incidat.
- 4 Spolians euntem ad Apostolicam Sedem in excommunicationem incidit, quae excommunicatio, quousque pateat, declaratur.
- 5 Spolians uxore sua maritum euntem ad Apostolicam Sedem, an in excommunicationem incidat.
- 6 Spolians euntem ad Apostolicam Sedem an in excommunicationem incidat.

dat, si ijs rebus eum spoliat, quas ei accommodauit.

- 7 Spoliatus euntem ad Apostolicam Sedem quando in excommunicationem non incidat.

Hic tertia causa habetur, quam Hobrem in excommunicationem quis incidit ad Apostolicam Sedem accedentes, recedentesve offendens: quæ est, ubi quis eos spoliat, quam excommunicationem ut dilucidior, habeamus, præmittenda hæc sunt. Primum quid sit Spoliare. Item quot modis quis spoliare dicatur, & in quam partem hic accipiatur. Postremo, quibus rebus prædictos spoliando in excommunicationem hanc quis incidat.

- 1 Quoad primam igitur Spoliare proprie nil aliud est, quam spolia alicui inuito eximere, atque exuere. Hinc Cicero pro Plancio inquit. Est enim grauius spoliari fortunis, quam non augeri dignitate, & de hoc primo satis.

- 2 Quoad secundam duobus modis spoliare contingit iuste, & iniuste. Iuste, ubi hostes spoliantur, iudiceve legitime procedente auctore. Hinc Livio lib. 1. inquit Regem in prælio obruncat, & spoliat. Iniuste vero, ubi in aliis casibus quis spoliat, & in hoc casu dicitur proprie, & sumitur pro prædari, & turari. Hinc Terentius in Hec. quin spoliatus, mutiles, laceres, & in hanc partem hic accipi-

tur, ex quo enim excommunicantur, qui spoliatur, in deteriore partem accipiendum hoc est, quandoquidem pro delicto, non autem pro virtute poena infertur. argum. ca. 2. de iis, quæ sunt a maiore parte. capitulo in fine, & l. sancimus. C. de poen.

- 3 Quoad tertium denique et si spoliare duobus modis contingit, rebus scilicet mobilibus, & immobilibus, ut in capitulo ex transmissa. & in capitulo litteras, & in capitulo sæpe, & toto titulo de restitut. spoliata tamen hic pro spoliata prædictos re mobili accipiendum est, nam Ecclesia hos tueri vult in iis, quæ secum habet, quo iter peragere possint, quod non contingit in rebus immobilibus, quas secum ferre nequeunt. His sic præmissis, iam regulam de more ponamus.

- 4 In excommunicationem hanc igitur incidit, qui spoliatur euntes ad Apostolicam Sedem. Quæ excommunicatio afficit, quicumque is sit, qui spoliatur, ut in antecedentibus regulis etiam diximus, vel priuata persona igitur sit, vel publica, & ob id iure magistratus tales spoliatur, modo iniuste id faciat, in excommunicationem hanc incidet. argum. c. conquerente. de restitut. spol.

Item excommunicatio hæc afficit, vel vi, vel dolo quis spoliatur, vi aperte aggrediendo prædictos, ut latrones, & exules superiorum temporum in his regionibus faciebant, dolo, ubi furtim, quod fu-

fures facere consueuerunt. argu-
 §. furtum autem, vel a Furto. in An-
 sit. de oblig. quæ ex delict. nasc.
 Dolo etiam, si promittat se eos tu-
 tos ducturum per aliquem locum,
 ubi latrones adesse inquit, cum id
 falsum sit, modo tantum pecuniæ
 illi tribuant.

Tertio afficit excommunicatio
 hæc, quicumque sint, qui spoliantur,
 vt diximus in prima regula
 huius Capituli, vel igitur sint chris-
 tiani, vel non christiani, priuile-
 gium hoc habebant, nam concessum
 illud est in fauorem Aposto-
 licæ Sedis, ac propterea nemo al-
 terius vitio priuari eo debet. argu-
 men. cap. si diligenti. de for. com-
 pet. & capit. contingit. de sentent.
 excom.

Quarto excommunicatio hæc
 afficit, quibuscunque rebus ipsos
 quis spoliet, nam Bulla non distin-
 guit, ergo nec nos distinguere de-
 bemus; argumen. l. de pretio. ff. de
 publ. in rem act. Vel igitur pecu-
 nia, vel pannis, seu vestibus, vel iu-
 mentis tales quis spoliet, in excō-
 5 municationem hanc incidit. † At
 quid, si quis adimeret uxorem,
 quam secum duxit, vel filios, vel
 seruos, quos in potestate habet,
 ad Apostolicam Sedem vadēs, an
 in excommunicationem hanc inci-
 det? Ego censeo & hunc pœnam
 hanc non euadere, nam & uxore
 quis spoliari dicitur, argumen. ca-
 pitu. ex transmissa, & c. ex eoque
 stione. de resti. spol. quodcunque
 igitur sit, quod auferatur, pœna

hæc quis plectitur. Id quod locum
 habet, non solum, ubi rebus omni-
 bus spoliatur, quod dubitatione ca-
 ret, verum etiam & ubi aliquibus,
 tum quod Bulla non distinguit,
 vt iam dixi, tum quod qui spoliatur
 quem aliquibus rebus eum vere
 spoliatur, & sic ei Bullæ verba conue-
 niunt, ergo & dispositio, argum.
 l. 4. §. toties. ff. de dam. infect. tum
 quod valet argumentum de toto
 ad partem. arg. l. quæ de tota. ff. de
 rei vind.

Quinto excommunicatio hæc
 afficit hos spoliantem, vel res sint
 ipsorum spoliatorum omnino, vel
 quæ ad vsum tantum, vt pote, quia
 fuerunt ipsis accommodata, nam,
 quod ipsarum cura ad eos perti-
 net, ob eam rem suæ dici possunt,
 quam ob rem etiam sit, vt actiones
 furti contra auferentem etiam ha-
 beant. §. furti autem actio. in Inst.
 de oblig. quæ ex delict. nasc. Adde
 Bullam non distinguere, quibus
 rebus spolientur accedentes ad
 6 Romanam Curiam. † Verum quid
 si is, qui res tales eis accommoda-
 uit, hos ipsis expoliat, an in pœnâ
 hanc incidet? Ego censeo hunc in
 excommunicationem incidere, vt
 ubi ad eum finem accommodauit,
 vt ad Apostolicam Sedem secum
 ferre possent, vt pote equum, ve-
 stes, arma, & id generis, nam iniu-
 ste facit, ex quo a contra eum disce-
 dit, cum contractus ab initio vol-
 untatis, & postea necessitatis sint,
 argu. pen. l. sicut. C. de acti. & obl.
 præterea obligatus est permitte-
 re,

re, vt accommodatis rebus ad eū finem vtatur, cuius gratia accommodatae sunt, alioquin tenetur, & peccat, vt habetur in cap. 1. de cōmodat. & in l. in commodata. ff. commodat. & not. Nauar. in Manual. cap. 17. nu. 182. Verum quid si res ipsas accommodauit, non vt secum ferret, sed vt domi vteretur, an auferendo in pēnam hāc incidet? Et quid si ad Apostolicā Sedem accedens spoliatur rebus, quas furatus est, ab ipso domino? Ego sic distinguendum censeo. Aut auctoritate iudicis dominus rei eum spoliat, & in hoc casu hūc in excommunicationem non incidere concludo, non enim peccat, qui auctoritate iudicis aliquid cōsequitur. argum. l. iuste possidet. ff. de acquir. possess. & l. Gracchus. de adulter. Aut sine auctoritate iudicis res suas auferat, & in hoc casu, si periculum est, ne ipsas amittat iudicem ad eū, licet eas auferat, nam & debitorem fugitiuū auctoritate propria capere possumus, vt habetur in l. ait prator. §. si debitorem. ff. de ijs, qui in fraud. credi. not. Ial. in l. vinum. nume. 3. ff. si cert. pet. Aut auctoritate iudicis suum cōsequi potest, & in hoc casu in excommunicationem hūc incidere cēseo, nam iniuste facit, ex quo p̄pria auctoritate sibi ius dicit, cōtra C. ne quis in sua cau. iudicet, quam obrem etiam puniatur, vt habetur in §. ita tamen. in Instit. de vi bon. rapt. & facit quoque cap. 1. de resti. spol. Vel igitur

res furtiuae sint, iniuste spoliari praedicti non debent, alioquin in excommunicationem spoliantes incident.

Postremo excommunicatio hāc afficit spoliates, etiam si res quas auferunt, per aliam personam hiferant, utpote per mulionem, & id generis, modo tamen spoliantes sciāt res tales horum esse, alioquin si id probabiliter ignorent, pēnam huius capituli euadent, argum. cap. si. de constit. lib. 6. & cap. Apostolica. de cler. excommunic. nisi. Sicut etiam in excommunicationem incident, qui famulos, quos secum ducunt, suis rebus spoliant, quandoquidem eodem privilegio, quo sui domini fruuntur. argument. capit. licet. §. fin. de priuil. lib. 6. Hi ergo in excommunicationem hanc incident, iam qui pēnam hanc euadunt, explicemus.

7 Primum igitur in excommunicationem hanc non incident, qui hos iuste spoliant, utpote auctoritate iudicis, vt vidimus supra, vel quia spoliati ab eisdem incontinenti eosdem spoliauerunt. argument. capitul. olim. de restitutio. spoliat.

Item in excommunicationem hanc non incident, qui rebus hos spoliant, quas domi reliquerunt, vel sint mobiles, vel immobiles, nam privilegium hoc concessum est pro rebus, quas secum ferunt in itinere, non autem pro ijs, quas domi reliquerunt, eas enim ordinario

nario iure tuendas reliquit, quamuis si ordinarii locorum suos subditos pro suis negotiis ad Apostolicam Sedem euntes beneficiis priuent, priuatio nulla fit, & ipsi in censuras incidant, vt habetur in extrauag. diuina. de priuil.

Postremò pœnam hanc euadunt, vbi rem paruam hisce subripiunt ob rationes, quas diximus. Sed de hoc satis, ad reliqua descendamus, si illud prius addiderimus, quæ de spoliatis euntes ad Apostolicam Sedem diximus, & ad spoliantes ab ea recedentes pertinere.

Verf. Capiunt.

S V M M A.

- 1 Capiunt eos, qui ad Sedem Apostolicam eunt in excommunicationem incidunt, quæ excommunicatio, quousque pateat, declaratur.
- 2 Capiunt eos, qui ad Apostolicam Sedem eunt, quando in excommunicationem non incidunt.

IN hac parte excommunicantur capiunt eos, qui ad Sedem Apostolicam eunt, vel ab ea recedunt, & quoniam quid sit capere, & quid hoc significet, satis notum est, ob eam rem eius explicatione ommissa, regulam more nostro ponamus.

In excommunicationem hanc

igitur, incidunt, qui capiunt eos, qui ad Sedem Apostolicam eunt, vt diximus. Quæ excommunicatio afficit prædictos in omnibus casibus, in quibus eam interficiētes, ac mutilantes afficere antea diximus. Vel per se igitur, vel per alios id faciant, excommunicatione hac obligantur.

Item excommunicatio hæc afficit, esto capti ratione quapiam capientium manus effugiāt, nam ex quo Bulla tales ipso iure excommunicat, statim atque hosce ceperunt, in excommunicationem hanc incident. argument. capit. pastoralis. §. fin. de appellat. esto igitur deinceps eorum manus euadant, sponte dimittant, non idcirco tamen excommunicatione absoluentur. argu. cap. cum de fideres, & capit. peruenit, de sentent. excommun. At quid de mandante capi, vel iubente quid iuris, si hunc mandati peniteat? Hoc alibi declarauimus, iam eos qui pœnam hanc euadunt, ponamus.

- 2 Primum igitur in excommunicationem hanc non incidunt, qui in ijs casibus capiunt, in quibus & interfici, mutilariue ipsos posse antea diximus. Quare si quis hos capiat ob delictum aliquod, quo a iudice puniantur, vel ne in manus hostium incidant, neve periculum aliquod adeant, vel etiā ioco, excommunicationem hanc euadēt, ex quo. n. talis pœna infertur, ubi dolus adest, inferri existimatur. argu.

gu. c. nullus. & c. nemo Episcopo-
rum. r. n. q. 3.

Postremo excipitur, quis cona-
tus est hos capere, sed non potuit,
nam neque hic in excommunica-
tionem hanc incidit, tam quod
verba cum effectu intelligenda
sunt, argumen. l. r. §. hæc verba. ff.
quod quisque iur. & c. relatum. de
cler. non resident. tum quod, vbi
pœna infertur, ipso iure delictum
consumatū requiritur, quo quis
in eam incidat, vt tradidit Ioan.
Andr. in cap. in pœnis. in mercur.
libr. 6. quem sequitur Anchara. in
Clem. multorum. num. 5. versicul.
Quinto. de pœn. Facit quoque
quod dixit Zabar. in Clement. cu-
pientes. §. fin. versic. Tertio qua-
ro. eod. vbi ait in eam excommu-
nicationem clericos, religiososve
non incidere, qui suadent cuipiã,
vt sepulturam eligat, si ipsam non
eligat, ergo idem hic. Sed iam re-
liqua prosequamur, cum illud ad-
diderimus, quæ de capiente eun-
tem ad Sedem Apostolicam dixi-
mus, & de capiente ab ea receden-
tem dicta nos esse velle.

Verf. Detinent.

- S. V. M. M. A.*
- 1 Detinere quid significat.
 - 2 Detinentes, qui ad Apostolicam Sedem
eunt, in excommunicationem incidunt,
quæ excommunicatio, quousque pa-

teat, declaratur. de hoc non est agendum.

- 3 Detinentes qui ad Apostolicam Sedem
eunt, quando in excommunicationem
non incidant.
- 4 Capiens, detinens, spolians, mutilans,
interficiens euntem ad Apostolicam
Sedem an in plures excommunicatio-
nes incidat.

IN hac parte excommunicantur
eos, qui ad Sedem Apostolicam
eunt, ab ea ve recedunt, vbi scilicet
eos detinent, sicut excommuni-
cationem, vt dilucidiorē habea-
mus, sciendum est, verbum hoc De-
tinere, in duas sententias accipi pos-
se. Primo, vbi quis aliquem captū
detinet. Secundo loco, vbi quis a-
liquem moratur, seu impedit, iux-
ta illud Terent. in Eunuch. Deti-
neo te fortasse, & in Phor. Pol me
detinuit morbus. Item sciendum
est in re nostra in vtranque senten-
tiam accipi posse, vbi scilicet vel
captum detinent, vel non captum
dolo malo impediunt, vel moran-
tur, nã ratio prohibitionis ea est,
vt liber accessus sit ad Apostolicam
Sedem, quæ libertas impeditur
quacunque ratione dolo malo ve-
nientem, quis moretur, vt per se
patet. His præmissis, iam regulam
instituto nostro ponamus.
In excommunicationem hanc
igitur incidit, qui euntem ad Se-
dem Apostolicam detinet, vel ca-
ptum, vel non captum. Quæ ex-
communicatio afficit, vel per se,
vel

vel per alios eos detineat, vt habe-
tur in Bulla.

Item afficit excommunicatio
hæc eos, qui ab alijs captos ipsi
detinent, non enim Bulla distin-
guit, a quo capti sint, sed solum re-
quirat, vt detineat, quod & in hoc
locum habet.

Postremo afficit in omnibus ca-
sibus, quos in prioribus regulis re-
censuimus: sed iam qui poenā hanc
euardant explicemus.

3 Primum igitur † in hoc offen-
dens in excommunicationem
hanc non incidit in ijs casibus, in
quibus in superioribus casibus of-
fendentes non incidere diximus.
Quare qui probabiliter ignorat
hos ad Apostolicam Sedem acce-
dere, in excommunicatione hanc non inci-
dit ipsos detinens. Non itidem, vbi
de iussu iudicis id facit, ex illius iussu
iudicem id facere posse, nam ius-
sus iudicis excusat. argum. l. furti.
§. qui iussu. ff. de ijs, qui not. in-
fam.

Postremo excipitur, vbi quis
non dolo malo id facit, vt pote
verbis blandis suavit, ne ad Apo-
stolicam Sedem iret, ne litigaret,
nam in hoc casu poenam hanc eua-
dit. argum. l. si. C. si quis aliquem
testari prohibuerit. Idem si ratio-
ne alia suavit hoc ei non expedi-
re, ob eandem rationem. At quid
si quis hæc faciat de consilio vni-
uersitatis, quid tunc iuris erit? Hæc
absoluimus in prima parte huius
operis.

4 Quid itidem † si quis quempiam

ad Apostolicam Sedem euntem
capiat, detineat, spoliaret, mutilet,
ac demum interficiat, an in vnâ,
pluresve excommunicationes hic
incidit? Planè si diuerso tempore
hæc fiant, & non eodem impetu,
in excommunicationes plures inci-
det, ex quo enim pro his singu-
lis delictis excommunicatio lata
est, & hic omnia commisit, in om-
nes excommunicationes incidet.
Si vero vno impetu omnia hæc fe-
cit, vbi vnum delictum commisit
in primis, vt aliud committeret,
in vnâ excommunicationem tan-
tum incidet, vt pote si capiatur, vt
spoliaret, vel mutilet, vel interficiat,
vel detineat, sic enim & qui vulne-
rat clericum vt interficiat, non in
plures excommunicationes inci-
dit, & quia vulnerauit, & quia oc-
cidit, sed in vnâ tantum. Si vero
ob plures causas, in plures inci-
det, vt pote si cepit, vt spoliaret,
mutilaret, & demum interfice-
ret, nam pro his omnibus excom-
municatio lata est. Quamuis si
hæc non perficeret, vnâ tantum
excommunicatione obligaretur,
quia cepit, alias vero, vbi non ap-
paret, quamobrem id factum sit,
in tot excommunicationes eum
incidere censeo, in quot capita hu-
ius Bullæ offendit. Primo, quia
pro singulis excommunicatio la-
ta est, vt habetur in Bulla. Dein-
de, quia plura sunt specie diuer-
sa, & vnâ sub alio non est, & ob
id a separatis non fit illatio. argu-
l. Papinianus exuli. ff. de minor.
Ter-

Tertio, quoniam vnum non fit ob aliud, quo casu diuersa esse censeatur, ut sensu Barto. in l. 1. in fine. ff. de ijs, qui not. infam. Quarto, quoniam ubi quis vnum facit, quod habet multas qualitates, pro quibus singulis pœna est imposita, in tot excommunicationes incidit, quot sunt illæ qualitates, ut disputauimus in Tractatu nostro de censuris, capitu. 16. §. 3. numer. 4. ergo multo magis in casu nostro dicenda hæc sunt, ex quofacta diuersa sunt. Postremo facit, quoniam si contrarium diceremus, pœna delicto non responderet, nam in unam excommunicationem tantum incideret, qui delicta hæc omnia committeret, sicut is, qui vnum tantum, quod est absurdum. argumen. capit. 2. in fine de ijs, quæ fiunt a maior. part. capit. Concludo igitur hunc in plures excommunicationes incidere.

At quid si quis plures euntes ad Sedem Apostolicam capiat, an in tot excommunicationes incidet, quot erunt capti, uel spoliati? Ego concludo in tot excommunicationes hunc incidere, sicut de percussente simul plures clericos conclusimus in eod. cap. 16. §. 3. nu. 8.

Quid itidem si quis capiat clericum ad Sedem Apostolicam euntem, an in unam, duasve excommunicationes incidet? Ego censeo in duas excommunicationes hunc incidere, in unam, quia clericus

est, ob capitu. si quis suadente diabolo. 17. quæstion. 4. in alteram, quia ad Sedem Apostolicam ibat, ob Bullam hanc, & pertinent huc, quæ diximus in eod. capitu. 16. §. 3. numer. 4. sed iam ad reliqua ueniamus.

Verf. Necnon illos omnes, qui iurisdictionem ordinariam vel delegatam a nobis, vel nostris iudicibus non habentes, illam sibi temerè vindicantes similia contra morantes, in eadem curia audet perpetrare.

S V M M A.

- 1 Morari in curia quinam dicantur quoad rem hanc.
- 2 Vsurpantes iurisdictionem contra morantes in curia in excommunicationem incidunt, quæ excommunicatione, quousque pateat, etiam declaratur.

Hic excommunicantur qui iurisdictionem neque a Romano Pontif. neque a suis iudicibus habentes illam sibi temere vindicantes audet similia, scilicet interficere, mutilare, spoliare, capere,

&

& detinere contra prædictos in Curia morantes, quam excommunicationem, vt dilucidiorē habeamus, præmittendum est primo, quænam sint illa similia, deinde quinam dicantur morari in Curia, quorum gratia excommunicatione hæc fertur.

Quoad primum igitur similia illa esse intelligo, quæ proxime diximus, scilicet interficere, mutilare, ac reliqua prædicta, dictio enim illa, similia, refertur ad omnia alia antecedentia.

Quoad secundum autem per eos in Curia morari cenſeo, quos ad Sedem Apostolicam ire antea declarauimus, nam in hoc capite de his agitur, vt vidimus in antecedentibus, ergo in hac parte de eisdem agi sentiendum est, una enim pars legis alteram declarat, & antecedentia consequentia. argum. l. si seruus plurium. §. fin. ff. de leg. 2. Præterea facit pro hac sententia uerbum illud Morantes, quod respectum habet ad eos, qui paululum ibi moraturi sunt, non autem qui domicilium transtulerunt. Postremo facit uerbum illud, In eadem Curia, quod significat Sedem Apostolicam, ad quam refertur, quam enim Sedem Apostolicam Bulla supra nominat, hic Curiam appellat, ex quo patet de eadem re hic semper agi. Addo, ex quo priuilegium habent euntes ad Sedem Apostolicam, & ab ea recedentes, & in ipsa eosdem morantes habere priuilegium tale debe-

re, sic enim fit, vbi securitas fidelis alicui datur, vt DD. inquit. His præmissis, iam regulam de more ponamus.

In excommunicationem hanc igitur incidunt, qui iurisdictionem ordinariam, delegatam uel Romano Pontifici, a suis uel iudicibus non habentes, illam tamen sibi usurpantes, prædictos, qui ad Apostolicam Sedem uenerunt, perse, uel alios, aut interficiunt, aut mutilant, aut capiunt, aut detinent, aut spoliant, ut habetur in Bulla. Quæ excommunicatio afficit quicumque prædicta operentur, ob dictionem illam. Omnes, penam tamen hanc euadunt multi.

Primo, qui non ui iurisdictionis, sed ut priuata persona hæc agit ob uerba Bullæ, nam ex quo excommunicat eos, qui ui iurisdictionis, quam non habent, hæc agunt, ergo secus de aliis. argum. l. cum prætor. ff. de iudi. & c. nonne. de præsumpt. & vt dixit Caiet. in uerb. Excommunicatio. capitulo 14. uersicu. Secundum est, & Tole. in Bulla Censuræ Domini excommunicatio. 7. num. 5. nam, ab aliis factis tutos esse fore magistratum auctoritate existimauit in ipsa Curia, esto alias priuilegium de eundo locum habeat etiam in morando, ut dixit Rebuff. ubi supra in principio huius Capituli.

Secundo, qui probabili inscientia id faceret, existimans ex sua iurisdictione sibi licere, ob uerbum illud

illud temerè, & verb. Audent, que significant dolum argumen. Cle. r. iun. & Gloss. in verb. temere. de pœn.

Tertio in excommunicatione hanc non incidit, qui hæc agit in eos, qui in Curia non morantur, nam Bulla de morantibus solum in Curia loquitur, ergo secus de aliis, limitata enim causa limitatum producit effectum, argum. l. in agris. ff. de acquir. rerum domin.

Postremo in excommunicationem hanc non incidunt, qui in curiam domicilium transtulerunt, nam de morantibus tantum Bulla loquitur, ergo secus de alijs ob prædicta. Ex dictis apparet hanc posteriorem partem huius Capituli differre a priori, nam in hac, quo in excommunicatione quis incidat, requiritur, vt faciat vnũ ex prædictis auctoritative, idest quasi auctoritatem ad id habeat, & idcirco auctoritatem sibi usurpando, in priori autem non, ita inquit Caietan. quem refert, ac sequitur Tolet. eod. numer. 5. Atqui de hoc capite satis, ad aliud veniamus.

De excommunicatione lata in offendentes Romipetas, seu peregrinos.

Cap. X.

Item excommunicamus, & anathematizamus om-

nes interficientes, mutilantes, vulnerantes, detinentes, capientes, seu deprædantes Romipetas, seu peregrinos ad Urbem causa deuotionis, seu peregrinationis accedentes, & in ea morantes, vel ab ipsa recedentes. Et in his dantes auxilium, consilium, vel fauorem.

S P M M A.

- 1 Romipeta quis dicatur.
- 2 Peregrini quinam dicantur.
- 3 Urbis nomine quid comprehendatur.
- 4 Urbs unde dicta,
- 5 Deuotionis, seu peregrinationis causa quisnam ad Urbem accedere dicatur.
- 6 Deuotio quid sit, & unde nascatur.

IN hoc capite quoad primã partem, diuiditur enim in duas primarias partes, quarum secũda incipit ibi. Et in his, excommunicatur, qui vno ex sex modis hic positis offendunt romipetas, qui ad Urbem cã deuotionis, seu peregrinationis accedunt, & in ea morantur, uel ab ipsa recedunt. Quã rã vt dilucidiorẽ habeamus, præmittenda